

FRIZE

Revistă lunară de literatură și cronică

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA
BRAȘOV. Strada Lungă No. 160.

Exemplarul 4 Lei.
Abonamentul 50 lei anual.

Geo Bogza

Orașe tristeți.

Orașe basarabene pe malurile drama-
[tice ale Nistrului

orașe tristeți

bătute de vânturi și de desnădejdi
la ora nouă seara, cimitire.

Noaptea vă cuprind ca pe o pradă în
[ghiare

orașe prăbușite'n întuneric

pe drumuri pustii

o singură fereastră luminată

și inima călătorului bate mal tare sub
[steie.

Marusia fată blondă văzută aseară

așteaptă cu fereastra aprinsă

în veșnicia noroaieiilor.

Orașe tristeți

dormind sub straturi groase de întuneric

vine din Rusia cântec, glasuri, armonici

norii astupă ultima stea

orașe strâmbe, orașe vechi, orașe

[cimitire.

La fereastra Marusiei bat cu degetul în

[geam

o ușe s'a deschis

suflu în lampă,

și toată Basarabia rămâne scufundată'n

[întuneric.

Marusia fată blondă văzută aseară.

orașe tristeți, orașe cimitire

pe malurile dramatice ale Nistrului.

Emanoil Radian

Frângere.

— Ai un briceag?

— Am unul dar nu tae.*

Herș tocmai debarcase un client. Intorcându-se la pas, număra gologanii socotind și celelalte două curse dinainte de masă.

Mulțumit, îi puse în buzunar și se pregătea să dea biciu cailor, când un glas prietenos și binecunoscut îl strigă din spate:

— Herș! Ștregarule! Incotro?

Domnul Vasilică Oanea, subcomisarul orașelului, îi făcea semn cu mâna să stea. Avea pălăria pe ceafă, fața roșie și brobonită de sudoare și o geantă mare sub braț.

— Incotro, ștregarule?

Se oprise lângă trăsura, cu picioarele desfăcute, într'o poziție războinică, ștergându-și fața cu o batistă mare. Dar nu aștepta răspunsul. Se dădu mai aproape, coborând tonul:

— Ce ne facem, nene Herș? Mi-i o sete, dar știi, năsdărăvană. Herș zâmbi înțelegător, bătându-se cu mâna peste buzunar și tot încet:

— Trei curse, coane Vasilică. Uite aice! Pumuul i se umplu cu bani mărunți. Domnu Vasilică se răsturnă puțin pe spate și trântind palma pe piciorul cu pantalonul întins până să crape a lui Herș, exploadă într'un râs sgomotos:

— Păi ce nu spuneai, nene? Atunci urcă-te, coane Vasilică în trăsura și zi tu, nene Herș, unde ni-i bine.

Urcă. Trăsura se scutură, roțile pocniră și domnul subcomisar răsturnat într'o parte, continuă să râdă, până când ca și cum și-ar fi amintit ceva, se aplecă la urechea moșneagului:

— Cum faci, nene, de ți-ai îngrășat așa căluții? Șmecher om, dom'le! Pe criza asta, el mai găsește bani și pentru îngrășatul cailor. Herș se'ntoarse spre vorbitor și câtă să-i surprindă bătaia de joc din ochi. Dar subcomisarul privea admirativ crupa osoasă a cailor și nimic nu-l trăda a fi spus un lucru neserios.

Herș răspunde târziu și modest:

— Nu-i nici-o șmecherie, domnu Vasilică! Mai rup dela gura mea, a nevastei și-a băeților și datu căișorilor. Că-s suflete și ei.

Spunea cu simplitate un adevăr. Dar tot nu se putea dumeri, dacă subcomisarul vorbise serios și nu mai continuă.

Trăsura se opri în fața bodegii lui Isac. Herș rămase să dea fân cailor. Când intră subcomisarul, Isac socotea într'un carnet adunând lângă dânsul o sumedenie de bonuri, ca pe niște bani.

Conu Vasilică se apropie tiptil și ajungând lângă tejghea, făcu odată, ca la copii:

— Ham!

Isac tresări, ghemuind bonurile. Conu Vasilică râde, aplecat pe spate, cu gura căscată larg:

— Te-am speriat, hai?

Cârciumarul încercă un zâmbet și băigui ceva.

— Să nu te scuzi! Știu eu că te-am speriat. Scoate mai degrabă niște vin și pregătește ceva fain.

Abea atunci descoperi în fundul cârciumii, un mușteriu, topit la față, cu părul lipit de fruntea transparentă, care cumpănea mereu un pahar gol în mână. Se simți o clipă rușinat, de purtarea deadineaori, dar se scutură repede ca de praf, luând o ținută corectă și aplecându-se la urechea lui Isac:

— Cine-i individul?

— O cunoștință veche. Acum e șef de lucrări la rafinărie.

— Daa? se miră subcomisarul. Șef de lucrări zici, adică un fel de inginer?

Il privi cu coada ochiului scurt, îl măsură, găsi că nu prea e de demnitatea unui inginer, să bea cu orice bețiv de rând, și-și trase distant un scaun la o masă alături.

Scuturându-se de fânul de pe haină, Herș deschise ușa cu băgare de seamă, rezemând biciul în colț, de perete.

— Cald al dracului, oftă.

Își șterse sudoarea de pe frunte și înainte de a se așeza la masă, măsură la rândul lui pe individul, care pusese de data asta paharul pe masă, lângă sticlă.

— Tii! tresări neașteptat. Uite-l și pe domnul Anibal dela rafinărie. L-am adus eu cu trăsura dela gară. Vino'ncoace, nene! Avem de aranjat o socoteală mai veche! Ai găsit cameră? Căci dacă n'ai găsit îți dau eu una; două sute de lei și o căldură iarna, ca în captor!

Se apropiase și-l trăgea acum de braț să-l aducă la masa lor. Șeful de lucrări nu reacționează. Îi era poate indiferent orice, în clipa aceea. Totuși subcomisarul se ridică și se închină cu deosebită politețe, conștient că prima impresie durează.

— Vasilică Oanea, subcomisar.

Străinul murmură un nume neînțeles.

— Anibal, Vornic Anibal, interveni Isac, văzând figura neplăcut surprinsă a subcomisarului.

Isac se apropie la chemarea lui Herș:

— Ne aduci din vinul cel mai bun, dar cel mai

bun. Și pe la spate, profitând de neatenția celorlalți doi, arată cu mâna.

— De paisprezece, de paisprezece!

Spre seară, convinși că domnul Anibal are dreptate, când spune că băutura este ce este, deciseră să aducă numai vin.

Domnul Vasilică Oanea, începuse să moțâe, contrar numelui de bețiv pe care-l purta cu mândrie ca pe o decorație. Șeful de lucrări spunea mereu că decând s'au așezat la masă, s'a îmbătat și desbătat de trei ori, și-acuma e gata să se'mbete a patra oară. Se luase cu Herș de gât, legănându-se, până când îl podidiră lacrimile. Printre sughituri îl săruta balansându-se.

— Ce om bun ești tu, Herș! Ce om bun ești tovarășe Herș. Ți-a lipsit însă îndrumarea tovarășe.

Se poticnea și-o lua dela capăt.

Herș se sprijinise cu mâna de masă să nu cadă. Auzea ca prin vis glasul străinului, simțind undeva în suflet adevărul greu al aceluia ceas de bucurie:

— Așa e, frate Anibal, așa e cucoane! Eu sunt beat și bătrân, de două ori porc. Dar am un fecior, pe Leiba! de 17 ani și 1000 de lei pe lună.

Prindea cu mâna, făcută pumn, aerul. Nu mai putu să spună, mai departe. Se trezi numai pe capra trăsुरii, biciuind caii:

— Hii, smeilor!

Și-o bucurie mare, simțind povara omului pe perna dinapoi și din când în când chiotul aruncat spre cerul pur.

Trăsura își făcu intrarea triumfală prin spărtura gardului, care ținea loc de poartă, lătrată din toate puterile de javra cu vioara coastelor în vâz, care nu mai cunoștea în mormăitul poticnit, glasul stăpânului.

Mama Haia apăru speriată în ușă. Coborât jos, Herș o apostrofă cu vehemență:

— Iar dormeai?

Femeia nu-i dădu însă nici o atenție. Duse caii la grajd și le coborî fân. Intrând în casă se poticni în ușă de Herș care nu vruse să se dea mai înapoia casei. Surprins, omul se încheie repede la pantaloni și bolborosi:

— Am închiriat camera! Două sute și ce om fain. Ai să vezi! Numai să se scoale Leiba! Ai să vezi! O să vedeți. Acum dă-mi drumul, vreau să văd caii.

— Le-am dat eu mâncare.

Dar omul o apucase de umăr voinicește:

— Lasă-mă tovarășe. când îți spun.

Cuvântul nou o încremeni lângă ușă. Depărtându-se Herș, bolborosea:

— Fain om, o să vezi, o să vedeți.

* * *

După două săptămâni numai, șeful de lucrări, obținut dela direcția rafinării un loc la cazane pentru Leiba. Asta însemna o muncă ceva mai multă dar și o leafă mai mare. Pe lângă aceasta Leiba intinerea în

apropierea omului, ochii i se limpezeau deodată și-i asculta glasul ca pe o muzica, ceasuri întregi.

Transformarea se accentua cu trecerea lui la fabrică, când fiecare minut însemna o nouă bucurie pentru el în apropierea șefului de lucrări. Lucruri tainice se petreceau prin colțuri și-a parte; vorba caldă a șefului de lucrări le încerca sufletele, scociorând dureri și trezind la o viață activă sufletele lor îndobitocite. Scânteia pe care o puse cu mâna lui acolo, în sufletele lor, ca în mijlocul unei clăi, prindea foc pe zi ce trecea, ca sub bătaia vântului. Mai ales pentru Leiba, lipsit de dragostea tinerească a Alinei, cum era urât și slab, vorbele omului acela cutezător umpleau un gol și puneau în mișcare roțile unei fabrici pe care o mânărea și neștiința o pustiise, înțepenind-o în apele ruginii.

Noaptea cu ochii închiși, dar treaz, se gândea la domnul Anibal, i se părea că-i aude mereu glasul și-i culegea în minte vorbele împrăștiate ca mărgelile, cu sufletul cuprins de o căldură care-i urcă până sub tâmplile pline de sânge. Găsea sub coaja frazelor o omenie tainică, o milă de cei obidiți și-o asprime în acelaș timp, care-l subjugase, pe el ca pe toți, dintr'odată. Se simțea sub tăria lui, ca o nuia slabă care o îndoi și-o răsucești cum vrei. Deacea era fericit, că-l avea lângă dansul ziua și noaptea și că se putea bucura mai mult decât ceilalți de vorba și atenția lui.

Până când într'o seară se răspândi printre oameni o veste stranie și momitoare ca o comoară ascunsă.

— Deseară la 11 la Petruț! Nu lipsește nimeni.

Se simțea ordinul subjugând. Oamenii plecară capetele, frângând odată cu trupurile, speranțele în muguri, cari primeau sevă nouă. Spre inserat trecu și șeful de lucrări. Avea ochii arzători și'n glas o pasiune cu-o urnă de spaimă fugară, ca la un copil care pășește pentru prima oară.

— Ați auzit băeți? Deseară! Toți!

Trecea. Oamenii clătinau capul și-și simțeau palmele pline de o răsunare care va veni.

Seara luminoasă adăposti cele 10 chipuri pământii, care alergaseră la chemarea șefului de lucrări. Stăteau pe scaune și paturi. Își simțeau sufletele tulburi, ceva par'că stăruia neliniștitor peste așteptarea lor încordată. Nu vorbeau. decât câte-o șoaptă, întrebătoare, fricosă. Vornic făcu numărătoarea. Nu lipsea nimeni — Urcându-se pe platforma făcută anume, fața lui i se ilumină împrumutând ceva din prospețimea viguroasă a unei odihne din care te-ai sculat cu sufletul plin.

— Tovarăși!

Nu clintea un mușchiu. Numai ochii crescură cuprinzători.

— Tovarăși! Unele momente hotărâsc drumuri.

Seara aceasta devenită istorică pentru voi, desparte un drum cu bălării și greu de unul pe care pașii noștri se vor arcui tinerește spre izbândă. Indemnați de acelaș dor și chinuți de-aceleași lipsuri, ne strângem rândurile.

Unul oftă reținut. Frunțile se încrețiră, urechile plesneau de încordare. Aminti tabloul mizeriei de-acasă; știu să atingă rana conducătorilor neomenoși, deschise sufletele spre un cer nou.

Se oprea din când în când să-și tragă răsufletul pe care-l descărca pe spatele plin al frazelor până la epuizare; ochii îi străluceau demonic, brațul ridicat în sus, repezea fraza gătind-o în emoția sfârșitului pe care cele 11 suflete îl sesiza cu strângere de inimă și gânduri înspăimântate.

Leiba se ghemuise într'un colț, ca un câine zădărat, adunând sub el picioarele, turcește. Vorbele celui din fruntea lor erau calmă alinare, furtunatic răscol, deschizătoare de viață nouă, ca'n basme.

Omul terminase. Ceilalți așteptau înțepeniți. Neașteptat, Leiba se repezise peste toți, dintr'o săritură, oprindu-se pe platformă. Fața i se congestionase de o emoție adâncă; brațul scheletic i se ridicase triumfal, dar prima vorbă i se împotmoli în vălul lacrimilor. Printre sughițuri reuși să articuleze flamură albă a sufletului răsvrătit.

— Fraților, vrem dreptate!

Și rămase așa, astupându-și gura în carnea brațului și stăvilindu-și hohotul de plâns.

Vornicu zămbi. Dar repede își intoarse fața, acuzându-și-o! Pe scaune, înțepeniți, cu ochii lucitori și pumnii bălșvănosi rezemați pe genunchii în care simțeau furnicarea sângelui, cei zece tovarăși răsufflau încet ca să nu zădărnicească dumnezeiasca taină și lumină care li s'a făcut în suflet.

Numai buzele lui Petru se strânseseră. Iancu murmură ceva aprobativ. Berman se bătu cu palma peste genunchi, Isac închise ochii ca de oboseală; dar sdrobi lacrimi între pleoape.

*

Cu toată mulțumirea nouă pe care și-o strângea în suflet ca pe-o comoară, taina trupului tânăr continua să-i doboare gândurile, să-i mărească chinul cu fiecare noapte ce cobora, cu fiecare femeie ce legăna în crupa șoldurilor misterul tot al vieții, gătindu-i răsufletul și lăsându-l trist și nfiorat ca în preajma unei primejdii. Ochii se strângeau, închizând înrânsii imaginea grea, purtătoare de ritm omenesc. Alina poate izvorâse și din aceste îndurerări de fiecare noapte, întrupând în înfățișarea tânără și voinică, o eleganță mlădioasă și-un fel personal și feminin, care-l săgetase ca un duh. O ajungea în gândurile fierbinți alintând-o cu ochii sufletului și desăvârșind în gând desgolirea treptată, cu mâinile proprii, până la misterul perniței negre, svâcnitor și plin de taină în închiderea prelungă și catifelată a picioarelor.

Intre aceste două suvoiuri repezi, viața lui Leiba se scurgea într'un straniu echilibru; uneori cu o adâncă mulțumire și împăcare cu viața, alteori într'o desperare apropiată unei fugi fără rost, pe care și-o mușca, din toate puterile, în carnea brațului.

Indrăgostit întârziase sub geamul Alinei în fiecare seară, până când disprețul ei tot mai accentuat, reuși să-l convingă de primul și poate cel mai dureros în-succes. Căuta acum prietenia celor de-o vârstă cu el; le oferea sufletul lui bun și împăciutor, fără să se supere de glumele făcute pe socoteala lui. Din toate învăță că starea aceasta de frică trebuia să ia sfârșit. Hotări așa dar să-și adape sufletul, într'o seară, din jertfa virginității, așa cum îl sfătuiseră cu toții, bătându-și joc de naivitatea exagerată, în care îl ducea neștiința lui.

Trecuse strada mare, grăbind să nu întâlnească pe cineva, care i-ar fi citit gândurile, infundându-se în ulicioara întunecoasă, care ducea în țigănie și de-acolo la casa cu fete, unde îl așteptau salvarea și liberarea sufletului de încrâncenarea ca o obsesie.

Se exalta, la gândul noutății spre care mergea și fiori amețitori i se împrăștia din coapsa fierbinte.

Dar o jenă ca de un păcat, o sterpie mai dinadâncul sufletului și o nesiguranță tot mai crescândă a hotărârii luate, cu cât se apropia, îi domoleau sufletul ca o apă rece. În același timp o bucurie caldă plecându-i din lungul piciorului pe care se întinsese arcul elastic al trupului, o bucurie împletită cu taina întunericului și-a singurătății, a lipsei de ochi, îi strunea pașii, încetenindu-i graba.

Îl cuprinse o moleșală grea și dulce rezemându-se de zid. Inima îi bătea „tic-tac“ cu valul sângelui buluc în mâni, în coapse, în fața infierbântată, apoi iar în inimă: vâlc-vâlc.

Mâinile îi tremurau. Se gândea cu tot trupul aprins, undeva, într'o zare a copilăriei, în care l-a învățat treaba asta, Sara, într'un pat părintesc, când avea opt ani. Amintirea stărue amețitoare și fiorii se îngrămădesc tot mai accelerat, într'un val care-l cuprinse un moment, tot, cu o vibrație profundă a întreg trupului său, după care urmă o destindere searbădă, cu toți mușchii par'că lipicioși. Simțea în cap vâjâiala sângelui și o amețală, cu o greutate în spate și cu o scârbă de el și de toate în suflet. Alergă dintr'odată dealungul uliței, ca să-și pedepsească neastâmpărul bolnav al trupului. Din nelegiuirea aceluia ceas de noapte leșetic sufletul dormita undeva, în afund. Nici o bucurie și nici o tristețe. Acuma plânge. Lacrimile îi curg în voe nesilite și totuși fără un motiv mai adânc. Și această înfrângere ca și toate i se îngrămădește în suflet, îngreunându-i pornirea de înălțare cu care plecase. Totuși se gândește la fetele care l-ar primi pentru a-i lămuri misterul și destinul vieții, cu asta astâmpărându-i durerile din creier și oboseala lipicioasă a mușchilor. Gândul puse stăpânire pe el și-l conduse prin besnă și peste băltoacele din țigănie la casa din care lumina se revârsa ca un păr bogat, în întunericul mat. Înainte de a intra privi pe geam. Era numai o față, lucrând obișnuit, cu o figură tristă și vopsită. Înăuntru găsi cald și miros plăcut

Fata îl întâmpină întinzându-i o mână cu coroana roșie și lucioasă a unghiilor. Leiba se așează. Se privi într-o oglindă mare și se văzu palid cu ochii cercuiți. Fata își așează rochia și-i zâmbi strâmbându-se, din oglindă. I se așează pe genunchi, îi scoate ochelarii, îl ciupește de obraz, înfundându-și mâinile în clăia de păr.

Leiba se simte jenat ferindu-și capul, întrebând sfios ca să rupă nenaturalul acelei prime întâlniri, afectând o cunoaștere detaliată a vieții lor:

— Cum numai tu ești? Unde-s celelalte?

Fata nu răspunse. Arată însă cu mână pe fereastră, prin care se vedea casa adevărată a plăcerilor cu odăile, patru la număr, rânduite una după alta și gata de-a adăposti în ochiul lor taina de viață și bucurie. Leiba nu se simte bine aici, în această odaie de așteptare, unde, din moment în moment ar putea să mai vină cineva din târg și să-î găsească. O apucă de braț și-o roagă:

— Mergem și noi sus!

Fata i s'a ridicat depe genunchi, subțindu-și buzele.

— Mergem! șopti stins cu aer de oboseală totală. Lui Leiba nu-i scăpă cuta dintre sprincene și figura ei ce căpătase dintr'odată aerul trist și dezolat, al unei afaceri neplăcute.

Îl prinse un val de duișie moale și caldă, luând-o de braț și aplecându-se alintător la ureche, îi șopti într'un elan de sinceră mărturisire:

— Nu fii tristă. Nu-ți fac nimic. Stăm de vorbă dacă vrei.

Fata n'a înțeles. Poate fiindcă, în acel moment, o stăpâna un sentiment din care orice urmă de atenție dispăruse. Ajunși sus, se trântesc pe pat alături; băiatului îi fu rușine un moment de lipsa lui de inițiativă, la rândul ei fata, învârtește în mână un ciucure, privește afară, se scoală de face lampa mai mică și în toate mișcărilor se vedește o moliciune de somn, pe care l-ar vrea veșnic, odihnitor.

Intr'un târziu Leiba o ia de mijloc. Ea își reazimă capul de umărul lui, fără să-și dea seama prea bine ce face. Mâna băiatului o alintă pe față și-o găsește frumoasă și tânără încă, în puțina și prea timpurie ei vestejeală, care totuși o prinde de minune. Pentru prima dată stă lângă o fată, șold lângă șold, pulpă lângă pulpă, obraz lângă obraz. Gândul acesta îi dă o furnicare, care-l cutremură tot, o plăcere filtrată printr'o teamă din care sângele țâșnit din inima plină, i-a năvălit în obraji.

Cu gesturi mărunte, gata să-și retragă mâna, ca melcul trupul în cochilie, o alintă cu vârful degetelor în care au crescut ascuțiturile simțurilor, deschise toate acolo, ca niște flori.

Mirat de intenția fetei și cuprins brusc de o căldură care-i răstoarnă vorbele în plămada limbii, o

strânge lângă el și scapă naiv, încet, aplecându-i-se la ureche:

— Fată, tu ești fată.

Ea îl privește curios o clipă. Expresia lui stranie, acea transfigurare nefirească a ochilor lui plini de lumină, aproape o înspăimântă și trăgându-se puțin, șoptește speriată:

— Eu nu mai sunt fată.

Răspunsul ei plin de tristețea unei fatalități, îl dumirește. Râde:

— Ce-are de aface! Tu ești totuși fată și eu te iubesc.

După ultima silabă, se făcu un gol amețitor, din care pâlparea sângelui, izvora grav, melodiind o muzică de imprimăvărare proaspătă. Sufletul îi sta și acum dosit, mirat de glasul în care își auzise, toată bucuria împletită în spaime, pe care și-o adăpostise pentru o viitoare ofertă generoasă. Acuma totul părea sfârșit. Sfredelul unei clipe de înduișoare purtă, ca pe o tavă, toată plămada sufletului, oferită printre șoapte:

-- Da Imi ești dragă!

Pentru ea, toate întâmplările acestea au gustul unor fragi culeși într'un prag de vară. I se topesc adâncurile. Deacolo, din străfunduri cresc apele care-i umplu ochii. Nu știe ce să creadă. Simte totuși pâlparea de viață, calmul da apă limpede al sufletului de lângă ea. Un zâmbet îngăduitor și curat, caută să înfrângă durerea, care i se sbate între pleoapele fierbinți și grele de povara lacrimilor, dar totul se topește într'un răsuflet greu, spus cu capul lipit de pieptul lui, cu ochii sus spre ochii lui calmi:

-- Ce suflet bun ai tu.

Și pe urmă plecă ochii, pe care îi cuprinse cupa mâinilor ca pentru o odihnă a apelor dintrânșii. El se gândea la Alina, la domnul Anibal și la biet sufletul acela frânt, din brațele lui, pe care îl cuprinse omeneste, legănându-l în sbuciumul frânt al plânsului, pe care îl prindea, scăpând-o de-o povară.

SILVIU RODA

S c r i s o a r e

Frate,
are să vie toamna peste puțin timp
și fiecare grădină va fi un Olimp
cu aprinderi calme în rugină;
și fiecare tristețe va fi o grădină.

Cărările vor plânge în batistă
— ca oamenii la înmormântare —
cu durerea legănându-se deasupra noastră:
— o baletistă
cu trup de albă lumânare.

Nu-l nimic, frate!
când va bate undeva ora așteptată,
totul se va limpezi, minunat;
o să ne zâmbim — atunci — prin vis din pat
și sufletele or să ni se caute într'o poemă uitată...

ȘTEFAN STĂNESCU**Durată sobră.**

De-ai mai trăit, îmi spun, și tu o zi,
Frumoasă n'a fost morții s'o poți trece.
O punte simplă, pe-un râu clar și rece.
El curse lin și cântec n'auzi.

Nimic tu astăzi n'ai iubit: nici soare,
Nici flori, nici vre-o durere, nici femei.
Puternic le simțai netrecătoare,
Apropiate'ncât să nu le iei.

Azi n'ai fost trist. Dar o zi de tristețe
Puterii de-azi ți-a fost prevestitoare:
Cât timp vei fi'ndrăgit de frumusețe
Vei fi tâlhar de flori și hoț de soare!

În alte zile, panicii vii robul.
În orice lucru-ai vrut să te'ncrustezi.
Plângând nimic nu vrei etern să crezi
Și'n sărutări de flăcări ardeai globul.

Aceste zile morții să le duci
Frumoase'n amintirea lor amară
Ca niște mere sau ca niște nuci
Ce'n fericit azur n'au să răsară

Iar fiu de-astăzi vietii vii s'o lași.
Frumoasă'ntru nimic tu n'o poți trece
Spre moarte. Ea v'ajute tristeții pași.
O punte simplă pe-un râu clar și rece.

MIRCEA CIOROIU**Cap de expresie.**

Fruntea aceasta desgolită în vânt,
fruntea aceasta desgolită pentru gânduri,
va rugini într'o toamnă sub pământ
și gândurile vor rămâne versuri și rânduri.

Privirile vor fi ca și acum,
albastre și luminoase.

Pleoapele vor fi pământ sau lujer de fum,
ochii se vor deschide la soare, boboci de chiparoase.

Binecuvintez cartea aceasta cu poeme,
desmierdând fantomele neliniștilor mele.
Totdeauna se va pleca și fruntea mea către cuvintele

[steme

la pagina pe care-ți vei pleca pleoapele grele.

Scutul frunții mă doare și gândurile
viscolozesc în lumina acestor amintiri.

Ași vrea să fie cerul velur sau trandafiri
sau așa vrea să fie scăpărări de flăcări, rândurile.

Fiecare poemă m'a durut atunci ca o înstrăinare!..
Surâsul depe buzele mele caută-l în carte
(ultima poemă) sau ultima silabă sunătoare
ca un cântec, ca un clopot la moarte.

AL. V. VOITINOVICI**Țara corbilor.**

Un lopătar ce lumina zăpada c'o aripă
ciopli în noapte un cal mort și-un cazac
și se miră că stârvurile tac
dar corbul scris pe șea, de ce nu țipă?

În noaptea asta au împietrit toți corbii
ca să nu amintească mortului fata din caucz
un corb i-a smuls un ochi și un obraz.
— Hei, corbule în tundră văd și orbii!

Richard AldingtonInainte de plecare.

Iubire, deși întreaga scoarță a pământului
 Bubuie în muget asurzitor de tunuri
 Deși în iadul ăsta de sgomot, fum și crime
 Sângele oamenilor se evaporază și trupurile lor devin
 [ca apa]

Deși mă întorc încă odată la luptă
 Deși poate voi fi pe veci pierdut pentru tine
 Iubito dă-mi iubire în timpul ăsta scurt
 Și fii a mea cum sunt al tău.

În astă noapte nu vor fi nici lacrimi, și nici mâhniri
 [obositoare]

Nici agoniile speranței, nici disperare rece
 Ci numai noi, noi singuri în subită exaltare
 De plăcere infinită și simpatie caldă
 Lăsând afară o clipă oroarea aspră-a lumii.

Sărută-mi buzele cu gura ta udă de vin
 Vinul care-i mai puțin arzător decât buzele tale
 Lunecă de sub rochia ușoară ca un trandafir alb
 Ce-apare de sub frunze în goala lumină de soare.

Dăruiește ochilor mei trupul tău tânăr și drept
 Brațele cari mă strâng, sânii cari mă mângăie
 Șoptește-mi cuvintele imediate ale înțelegerii
 Cuvinte'ntretăiate de infinită milă
 Plăcerea va dura pe veci, iubirea nu se va sfârși . . .

O dă-mi-o și nu-mi pasă de moartea-i va urma
 În noaptea asta nu vor fi nici lacrimi și nici mâhniri
 [obositoare]
 Doar sărutări, suspine și inimi cari bat mai tare.

Traducere din englezește de M. B.

Ștefan Baciu.Brașov

Nopti, fântâni eoliene golite de șoapte, cu cești
 Umbli, prin străzi nisipul tăcerii scârțae sub sandale;
 În palme aduni sunetul clopotelor. Agale,
 Îți reazimi umbletul de caldarâmuri și ferești.

Un paznic mut a prins grădina de vibrări în fluier
 (Ecolul, ca o plesnă l-a lovit în față)
 În inimă navighează corabia de ghiță
 Spărgând valul sângelui, în unghiuri, cu șuer.

Pe creste de burguri se reazimă mantale de duhuri
 În brazi svâcniră grele șuere, ca'n stuhuri.
 Și'n sfeșnicele de xenon ale norilor fulguitoari

De bolizi — adormi pruncul Sfatului în poalele pieții.
 Un zeu, întinde palma — biciu de fulgere din nori
 Să lumineze drumurile oarbe-ale cetății.

Teodor ScarlatPoem cu nave pierdute.

voi sunteți,
 sub cerul pleoapelor —
 când peste furtuna mea,
 întemnițată —
 își frânge,
 genunchii de spumă,
 chiotul apelor?

o, nave pierdute,
 în larguri nesfârșite,
 fără nume —
 cu cine voi plânge,
 cu cine voi strânge,
 (pe țărături de rugini)
 aerul,
 cu duhuri și lumini,
 ce stăruie în juru-mi
 ca un zid?

o, nave pierdute,
 în larguri nesfârșite,
 fără nume —
 aș vrea, sertiarul amintirilor
 să'nchid
 și să mă'mbăt
 de vinul altor glume. . .

Pavel Nedelcu.Același.

Același vis — prin zilele ce-și poartă
 Aceleași zări de mucigaiu și lut,
 Același om — de atîția ani știut —
 Și-aceiași lună fumegând pe soartă.

Aceleași ore desnădăjduite —
 Aceleași suflet ars de — orbecăiri —
 Aceleași gând — cu torța pe sfârșite —
 Și-aceiași calm — și aceleași prăbușiri.

Același — eu! — cu huma mea de trup
 — Sub ceru-acesta gol, tăcut și mic —
 La-a veacului răspintie irup —
 Și acelaș cad — și același mă ridic . . .

Ovid CaledoniStihuri pentru marea trecere.

Ecolul pădurilor Naiadele îl vor
 Acum mai limpede — mai melancolic,
 larba în igrasii o roade un ierbivor,
 Și-o clatină vîntul cu suflu de alcoolice.

Poposim,
 Din marea trecere, alături de cerbi și caverne,
 Scuturînd de pe noi picurii zorilor eterne.
 Pietrele au argint prin unghiuri — pomii în cercuri anii.
 Deasupra noastră au foșnit mai rar castanii
 Și toți am plîns tristetea fecioarei Artemis.

Trecere mare — cu fluturări de frunze'n vînt
 Sbor de colombe și canari pentru ultimul cînt.

Insinuări.

În general justiția nu ține prea mult seama de justificări, fiindcă ele egaleză faptele. Din punctul de vedere al justificărilor, a săvârși o crimă ori a cumpăra un buchet de flori nu se diferențiază prea mult: în dosul ambelor fapte ce pot îngrămădi cam aceleași cantități de argumente logice și umane.

Justiția pentru a-și exercita drepturile ei este dar necesarmente ilogică și inumană.

Adică, într'un cuvânt, injustă.

Verosimilul pare mai adevărat decât adevărul.

Ar fi chiar de cercetat, poate, dacă nu trăim într'o lume verosimilă în loc să trăim într'o lume adevărată.

Filozofia începe dela o anumită mistificare a înțelegerii după cum frumusețea începe dela o anumită mistificare a realității.

Când discutăm cu cineva stăm de vorbă mai întotdeauna cu propriul nostru orgoliu, de foarte multe ori cu vreo persoană îndepărtată și, câteodată, chiar cu persoana prezentă.

O bombă poate arunca în aer uzina care a fabricat-o.

Fabula aceasta are titlul „Lupta între generații“.

Unii oameni își nenorocesc semenii împilându-i, iar alții, din contra, consolându-i.

Pedeapsa acțiunilor ipocrite este că isprăvesc prin a fi săvârșite din convingere.

Se găsește totdeauna cineva care în mijlocul unei tăceri generale să rostească cu voce tare o prostie.

E atracția abisului în conversații.

M. BLECHER.

Cronica

Petre Bellu: „Apărarea are cuvântul.“
Editura Ig. Hertz.

Ne simțim obligați să scriem despre această carte din două puncte de vedere: întâi, că d. Petre Bellu, face parte din generația noastră și prin urmare se supune judecății ei, și al doilea pentru că presa bucureșteană, conform unei mentalități despre care vom scrie la timp, i-a făcut o primire fără rezerve.

Nu vrem să spunem că d. Petre Bellu n'are talent. Ba am auzit chiar că e tâmplar și deacea auto-didact. Punct câștigat în favoarea D-sale. Din contra afirmăm că Petre Bellu are talent, dar nu așa încât să fie comparat cu Alain Fournier și încă gata, gata să-l

depășească. Din acest punct de vedere nu ne asociem de loc cu prefața lui Panait Istrati, în care nu știm ce să vedem: închinarea steagului obiectivității în fața mentalității bucureștene și prin urmare abdicare, sau numai un elogiu complezent, având în vedere că o prefață trebuie să fie în majoritatea cazurilor elogioasă? Pentru amândouă probabilitățile simțim melcul sufletului strângându-se în chochilie, — cu durere.

D. Petre Bellu a scris o carte de o savoare specială în literatura românească prin subiectul abordat, prin stilul sobru, clasic și în sfârșit prin manieră. Lucrul îl apropie în parte de ruși.

Va trebui însă să spunem acum că această carte are nenumărate insuficiențe. Nu ne legăm de stângăciile debutului, care dovedesc că nu sunt cunoscute îndeajuns cărările prin stufișul cuvintelor. Nu putem însă trece peste tehnica cărții, contradictorie și în sfârșit poate tragicul pe care-l obține și probabil care-i aduce elogiile, tragic de esență inferioară, gen 15 lei, după cum se va vedea.

Prin urmare am constatat o contradicție în tehnica acestei cărți: ea este accia dintre prima parte, confesională în înțelesul just, bogată în observații intime, într'un cuvânt modernă și cea de-a doua parte, lucrată exterior, după vechea manieră, tradiționalistă, sclerozată, deși povestită tot la partea I. D-I Petru Bellu se poate să fie un om care a suferit. Asta probabil că și caută să dovedească prin maniera de confesie a cărții. Adăugăm însă că această manieră e mult prea facilă, mult prea lipsită de praguri și deci când e lipsită de valoare reală, mult prea superficială.

Ceace a suferit d. Petru Bellu a transpus satisfăcător. A făcut cu alte cuvinte un lucru sincer.

În momentul în care a depășit posibilitățile sale, ratează și ne pune în fața unor lucruri artificiale. Mai departe îi lipsește imaginația și partea II-a a cărții e un șir lung de nenorociri, cari se succed rapid și care te doboară, fiindcă ele sunt regizate de o fatalitate ce le repetă la intervale bogate în timp.

Cu eroul cărții suferă și cititorul naiv mediocru. Nu ne putem lăsa însă înșelați de tragicul acesta, lipsit de transfigurare artistică, prea vechiu, prea obișnuit. Tragic care ascunde sărăcie imaginativă și la urma urmei, lipsa de efect artistic.

Iată ce trebuia să observe poate d. Panait Istrati, făcând prefața cărții. Acum raportându-ne la gestul eroic al D-sale D-lui editor Marton Hertz, ne întristăm iarăși că i s'au putut aduce atâtea elogii, pe care o spunem aici răspicat, nu le merită. Și vom explica printr'o întrebare: am vrea să știm dacă d. Marton Hertz ar fi publicat o carte lipsită de bordel, revolver și moarte prin greva foamei, cu un titlu care să sune: „Sbor alb“ sau „Ioana“.

Numai în acest caz, d. M. Hertz ar merita aplauzele noastre tinerești, altfel n'a făcut decât să-și servească în continuare interesele.

Iată de ce am judecat sever cartea lui Petre Belku. Fiindcă numai eu cunosc cinci cărți mai bune decât a lui, care totuși trebuie să rămână în sertarele meselor, fiindcă încă nu s'a găsit editor care să sacrifice „sincer și dezinteresat“ bani pentru o operă tă-nără.

E. R.

Al. V. Voitinovici — „Beton-armat“ Editura Iconar — Cernăuți.

Pentru un spectator atent al stărilor literare dela noi, nu poate scăpa funcția de factor generator ce editura bucovineană reprezintă pentru lirica tânără.

S'a tipărit atâta poezie la Cernăuți, în vremea din urmă, câtă în restul țării la un loc.

Și trebuie să recunoaștem că de mulțori s'a aruncat în cumpăna poeziei adevărate promisiuni de viitor dacă nu chiar și câțiva fruntași de primă linie. (Cu câțiva dintre ei revista noastră s'a onorat publicându-i).

Dar, ca să fim dreapți, se cade să arătăm că în unele rânduri editura s'a lăsat înduioșată de graba cu care tinerii poeți au voit să fie prezentați în armura plachetelor de câteva pagini, fără să mai țină seama că tipărirea unui volum de versuri trebuie să conțină măcar câteva indicații pe care se poate conta mai târziu.

Este cazul d-lui Voitinovici. Nu vrem să spunem că din parcurgerea șirurilor versificate nu am rămas cu impresia că domnul Voitinovici posedă acea inclinație poetică, minimum de garanție pentru un începător. Nu.

Dar în cele 15 poezii ale d-sale n'am găsit nimic care să indice tipărirea acestei plachete, nimic care să ne înfățișeze o strofă cât de cât mai răsărită peste banalul încredințat de orice tânăr hârtiei, în momentele sale de reverie.

Și totuși iată ceva care nu-l va decide pe domnul Voitinovici să abandoneze definitiv un condei ce-i va scrijela în timp erupțiunile sentimentelor sale de poet în devenire, pe cari le va încredința posterității ca pe-o inscripție pe coajă da copac menită împospătării amintirilor:

Și nu știu de corbul e gând sau gândul e corb.
Mi-e frică de mine și câinii din mine i-asmuț,
Ursita din mine îmi plânge destinele și sângele orb,
Mă lupt cu strămoșii și viața de țărnami-o ascuț.

Că domnul Voitinovici va persevera, ajungând la rezultatele pe care i le dorim noi, o arată și poema înedită ce-o publicăm în acest număr.

N. K.

NOTE

Exerciții pentru călcarea inimii.

Vechiul nostru tovarăș de literatură și de interese — pentru el — legături prietenești, a scăpat caii stăpânirii de sine, și nu-i mai poate struni deloc. Prima dată i-a scăpat când ne-am dus să-i oferim tinerețe,

spontaneitate, talent și curaj, atribute ce nu le posedă. Dar atunci sirepii n'au trecut dincolo de gardul menajeriei sale și faptul a rămas doar să-i lumineze obrazul întinat.

Tristi c'am mai pierdut o iluzie din multele ce ne încarcă buzunarul inimii l-am compătimit atribuind răgetele de fiară unei cauze biologice. Am dat la o parte considerațiile ospitalității și ale prieteniei și l-am iertat încercând să-l uităm ca pe cineva care n'a fost.

Dar vechiul nostru tovarăș de literatură nu s'a lăsat cu una cu două și ne-a urmărit ca o fatalitate. A găsit diferite pretexte festive și sentimentale și a început să lingă unde a scuipat.

O noapte întreagă a stat sub grindina de acuzații ca un miel cu creierul fiert și n'a zis nimic.

Atâta umilință ne-a dezarmat și cât pe-aci să pedepsim aspra noastră judecată cu un harakirii moral.

Dar încet-încet am prins sensul ipocrit al pocăinței și aducându-ne aminte de spiritul hrăpăret al tovarășului, ne-am uitat în jur să vedem ce mai jinduește.

Revista „Frize“ se ridică modest, dar impunător, fără comitete și comiții, fără subvenții și fără maștrii mari ori mici.

Și atunci de ce să nu se așeze vechiul nostru tovarăș de literatură la masă deagata și mai ales de ce să fie lipsită o publicație brașoveană de conducerea melagomaniei sale?

Odată: „Mă, e bună revista voastră dar nu prea are cronică“. A doua oară, mai precis: „E bună, dar n'are cronică, de aici eu lipsesc.

Ne-am înfiorat la această perspectivă care ar fi compromis un început promițător și am început să-l suspectăm.

A venit după asta cu diferite propuneri și combinații literare dar ne-am făcut a nu înțelege.

Am semnat un atac pentru „Brașovul literar“ ca să-l decidem să nu se mai amestece în bucătăria noastră, dar a tăcut ca un pește continuând să ne plictisească.

A venit iar și ne-a trecut prin fața tot felul de rele ce s'ar abate asupra capului nostru în cazul când nu ne-am astâmpăra.

Intre toate prostiile ne-a adus un argument valabil pentru prietenii noștri și pentru el și am consimțit să nu ne mai ocupăm de vechiul nostru tovarăș, ba nu i-am trimis nici revista ca să nu-l preocupe existența ei.

Înțelegând în fine că nu e rost de pricopsală, vechiul nostru tovarăș s'a transformat în omul cu musca pe căciulă și după ce l-a înjurat pe toate căile pe Zaharia Stancu că nu l-a trecut în „Antologie“, fiindcă a scris un poem cu titlu rușinos, a început să cate nod în papură.

Am publicat o notă în care se pune la îndoială gustul său în alegerea poeziilor și s'a supărat și pe noi; s'a spus de unul din noi că Ion Chinezu este indicat la conducerea spirituală ardeleană și prietenului a în-

ceput să fâlfâie musca pe căciulă. Altul n'a apreciat pe unii din colaboratorii „B.L.” și musca iar s'a mișcat, nu din convingere ori de dragul colaboratorilor ci... așa ca să găsească subiect de harță după tentativele de apropiere nu-i reușiseră. Și toate acestea n'ar fi însemnat nimic pentru că se petreceau *între noi*. Căzuse pacoste pe cel care scrie aceste rânduri să asculte demențele ieșiri ale tovarășului. Și deodată furia a debordat în arena publică și atacuri lașe s'au deslănțuit în „B.L.” atacuri ce ne aduceau aminte de răgetele ce băgaseră copiii în sperieți acum un an. Noi ne bucuram fiindcă ieșirea prietenului ne-a scos dintr'o rezervă greu suportată.

Pregătim un articol de prezentare pe baza documentelor strânse de noi și de prietenii noștri, ce va pune în evidență un caz literar curios și o personalitate bună de atârnat în cărțile actualității ca un fenomen. Se va vedea astfel că nu dorința noastră de-a avea revistă proprie a dus la apariția „Frizelor” ci bătădăria cu care ne-a întâmpinat omul cu musca pe căciulă când ne-am oferit să-l ajutăm.

Până atunci nu ne putem opri de-a desavua pe insul lipsit de elementarul bun simț, care înțelege să utilizeze în polemică defectele fizice ale adversarilor.

Pentru această neomenie aruncăm între ochii și pe sufletul vechiului nostru tovarăș de literatură tot disprețul nostru.

Nu-i dăm numele fiindcă și așa e destul de celebru, dar sperăm că cititorii îl vor identifica.

— Poetul Ion Foșșeneanu semnează în „Familia” poezia „Pajiștea albastră” în care V. Voiculescu e purtat pe brațe ca moaștele aducătoare de belșug inspirativ.

— Să știe scriitorii care s'au adunat și se vor mai aduna în Brașov că nu Ion Foșșeneanu este singurul militant literar local.

Din preajma celorlalte reviste se ridică protestul scriitorilor brașoveni cari nu înțeleg să stea la cheremul omului care nu poate separa patima personală de interesul general.

Cel care scrie aceste rânduri, solidar cu ceilalți reprezentanți ai literaturii românești din Brașov, n'a participat la întrunirea dela 2 Septembrie deși avea invitație, și anterior își dăduse adeviziunea pentru constituirea acestei asociații, în semn de protest pentru procedeul neloial al lui Ion Foșșeneanu.

— De la 1 Iunie data apariției numărului 4 al revistei, Aurel Marin nu mai face parte din redacția noastră. Chestiunea n'ar prezenta nici o importanță dacă Aurel Marin n'ar ține să facă publică plecarea sa. Noi cari am înțeles căutata sa depresiune sufletească ce a lipsit literatura de un militant autentic și n'am admis hegemonia, ce ne amintea cazul odios al unui cunoscut comun, regretăm oricum c'am pierdut în Aurel Marin un literat serios pregătit și un poet cu sensibilități feciorelnice.

— Judecând după articolul „Peisaj ardelean” semnat de Grigore Popa în „Revista fundațiilor Regale” considerăm pe autor ca singurul înțelegător al stărilor de astăzi din Ardeal și vedem în el un mare îndrumător spiritual.

Pentru obiectivitatea cu care judecă ultima generație ardeleană, singura ce se integrează culturii neamului românesc de pretutindeni, îi aducem omagiul nostru.

— Iată ce scrie revista bucureșteană „Munca literară” despre „Brașovul literar”:

„Brașovul este un oraș foarte pitoresc. Are, însă, un mare păcat! Acolo apare, la cinci luni odată, o revistă, care publică brașoave, dar care numai cu foarte multă indulgență se poate numi literară.

De ce, oare, d. Cincinat Pavelescu consimte să se compromită, având numele în fruntea acestor reviste cu brașoave literare?”

— Mihail Chirnoagă răspunzând obligațiilor serviciului său nu mai face parte din redacția acestei reviste.

— Prezentul număr din „Frize” este ultimul ce se trimite abonaților cari ne citesc fără a-și achita suma de lei 50 — ce ne datorează.

— Un poli-artist din localitate a publicat în „Vremea” un interesant reportaj despre Brașov, cu ocazia căruia ne-am convins încăodată de multiplele d-sale posibilități.

Dar pe lângă asta, a ținut să-și dea cu părerea și asupra mișcării literare de aci aruncând în spinarea d-lui Cincinat Pavelescu vina (autorul a vrut să spună meritul) abundenței de reviste și cercuri literare brașovene.

N'am fi dat atenție acestei afirmații, fiindcă suntem de principiu că orice om poate avea o părere a cărei susținere îl privește, dacă autorul reportajului n'ar ține să se afirme recent și în cea mai violată latură artistică: literatura.

Spiritul nostru obiectiv și ambiția pusă exclusiv în slujba creației, ne oprește să considerăm afirmația aceasta ca o simplă gădilare la sensibilitatea maestrului ci mai de grabă s'o privim ca pe o lipsă de informație, pe care timpul o va completa autorului.

Pentru lămurirea oamenilor de bună credință, în care-l considerăm în prima linie pe autorul reportajului, facem uz de sinceritatea noastră pe care-o fâlfâim ca pe un crez, și dăm lămuriri asupra activității literare brașovene așa cum s'a înfiripat. (lucru ce poate interesa de vreme ce s'a pus în discuție).

(Aș fi nemângăiat dacă precizările ce urmează ar fi interpretate ca o dorință de micșorare a prestigiului oficial și a popularității d-lui C. P. cu care n'am nimic de împărțit decât deosebita înțelegere de viața și de literatură).

Nu trebuie să-i fie nimănui rușine că inițiatorul mișcării literare a fost acum 6—7 ani un copil educat:

subt eroica șapcă a regelui Carol I, devenit mai târziu acel E. Jebeleanu proclamat mare poet pe alte meleaguri.

Demonului care a împins pela spate pe școlarul adolescent într-o zi de nostalgică plimbare pe subt Tâmpa, se datorește deci realizarea începutului unei cariere literare doritoare de cuceriri și situații lumești și ridicarea din prăfuită uitare a unui poet al provinciei ardelenesti ce-a cântat înainte de războiu în stihuri naționale și religioase.

Copilul sexagenar Cincinat Pavelescu n'a făcut decât să se lase tentat de frumusețea mălului aurit pe care l-a mușcat fără să-i vadă viermele ce-i colcăia în sămânță, ajungând cu timpul să creadă că după ce premiul național i-a încununat un talent stors până la ultima expresie, mai poate da directive poezilor cu jumătate de secol mai tineri.

Revista scoasă de d-sa în Brașov n'a fost decât continuarea „Ritmurilor“ (s'a scris așa într'un anunț lansat cu această ocazie) și n'a putut să evolueze mai mult decât ar fi reușit cea dintâi ce s'ar fi integrat din oportunism și actualului literar, lucru ce i-ar fi folosit, evident.

Cu alte cuvinte adeziunea lui Cincinat Pavelescu la mișcarea literară de aci, n'a fost decât un act de naivitate de care a profitat un singur om — care și-a devorat între timp tovarășul — și mai precis: adeziunea aceasta a fost o poliță trasă asupra viitorului pentru care achită dobinzi și acum, fără să reușească a plăti capetele, rupând astfel girul dat unei publicații de interese personale și de colaborări prietenești, fără niciun criteriu de selecționare, lucru ce nu poate indica decât o condamabilă lipsă de voință ce pălește apusul carierii sale.

Daca acuzațiile noastre aduse acestei întreprinderi literare, prin care încercăm să prezentăm ca victimă pe dl. C. P. nu sânt acceptate, desigur lucrurile iau o întorsătură gravă și ele nu pot dovedi decât contra-interesul ce l-a avut maestrul de-a avea la bătrânețe o revistă *chiar la Brașov* ca să închidă gura contemporanilor săi care-l acuzau că n'a făcut nimic serios în tinerețe și să șteargă impresia noastră hrănită din presupunerea că C. P. n'a știut niciodată ce însemnează svârcolirea creației și a aprofundării vieții și înțelepciunilor ei, ce stau bine poezilor cari au expirat.

Vinovat de destrămarea unității literare brașovene și a polemicelor la care s'a ajuns (lucru amintit în reportaj) nu poate fi făcut decât omul despre care vom vorbi în alt loc, Cincinat nefăcând aci (în Brașov) decât pe răsfățatul unei burghezii de proaspătă naștere și de situații ușor câștigate ce-a vrut să achiziționeze pe mandolarul aristocrației antebelice, incapabil să schimbe fragilul instrument meridional pe unul modern ori măcar să-i asculte rezonanța adâncă asemănătoare strigătului dureros și trist, gâlgâit pe coardele lirice ale celei mai recente generații poetice.

— D-l Ion Al. Bran-Lemeny, membru al societății scriitorilor români, membru al societății scriitorilor români independenți, fost prim-redactor la „Brașovul-literar“ și actual director de organ literar mensual, publică în revista sa de „luptă pentru propășire, frumos și adevăr „Prometeu“, pe lângă numeroase articole din toate domeniile, și unul în care preconizează înființarea acelei dangale purtătoare a inscripțiilor T. I. P. (care vrea să zică *timbrul infamiei publice*) necesar la arderea bicepșilor celor cari se hrănesc din sudoarea popoului (vorba lui Caragiale).

Vai! și noi cari credem că d-l Lemeny este un om pașnic și cu frica lui Dumnezeu.

Cum s'o fi metamorfozat așa repede vașnic! poet naționalist (categorisirea nu ne aparține), care ne-a fost atât timp la inimă din cauza năzuințelor sale pan-europene și de care aveam o părere bună de când un demont arhanghel brașovean s'a repezit să-i spintece burta cu spanga, la care n'a ripostat decât printr'o chircire ca curca (să ni se ierte cacofonia) incolțită de vânjosul său tovarăș de viață.

Dar pe aceste timpuri când naționalismul e la modă și când pe baza lui profitorii pot deschide mănoase bazare, ne place și această atitudine războinică a d-lui Director erijat în purificator social.

În definitiv asta înseamnă că d-l I. Al. Bran-Lemeny s'a desprins de vechile concepții și merge către o înnoire a tenacelor sale idei. Tot se vorbea acum câțva timp de un nou ev-mediu, o nouă renaștere, un nou clasicism. Dece d-sa să nu înceapă cu acest instrumental închiziției medievale și prin el să ajungă la actualul vieții și artei?

Dar ca fiecare monetă și asta își are reversul. Am auzit că marele fabricant de purgativ TJP. l-a dat în judecată pentru furt de proprietate literară.

— Prietenul nostru Aurel Marin a semnat în „Glasul Bucovinei“ o dare de seamă asupra literaturii brașovene. Îi mulțumim că alături de celebritățile locale ne înnumără și pe noi printre scriitori, atribut ce nu-l merităm în definitiv, decât în slabă măsură.

Noi socotem pe Aurel Marin *singur și autentic* scriitor al locurilor acestea, până când și-a trecut sculele talentului pe alte brațe, printr'un fenomen fizic foarte uzitat. De atunci nu se mui poate vorbi de scriitori brașoveni.

Dar dacă ne gândim bine nu trebuie să excludem, cum a făcut Aurel Marin, pe scriitorii de vagoane din gara Brașov, dintre care unul vrea să pună mâna pe stația de bifurcație ardelenă și (serios vorbind) pe acest Ștefan Baciuc care întrupează toate aspirațiile tinerilor poeți.

— Ignorând proverbul calului bătrân care nu mai deprinde buestrul, un prieten al nostru și-a pierdut timpul cu d-l Paul Constant (inspector de maneje la Sibiu și director de revistă literară bleagă) spunându-i că: „împrăjurările l-au angrenat la casna scrisului“. Asta

e un fel delicat de a spune cuiva că nu prea are talent.

Și dl. Paul Constant care deabia aștepta să-l bage cineva în seamă, în loc să-și dovedească existența talentului și să ne turtească astfel timidul nostru atac, se repede ca remontul căruia-i smulgi păr din greabăn (Inăm dinadins termeni din domeniul nobilului animal că ne înțelegea D-l Inspector) împedându-se de familia noastră, de urme congenitale, de colaboratori, de titlul fragmentelor noastre literare etc.

Cu alte cuvinte vrea să facă polemică cu orice chip. Nu ne angajăm cu D-sa la acest dans și ducându-i familia într'un loc aerisit (așa cum se cuvine) îl batem pe umeri cu palmele noastre pline de vibrații tinerești și de duh prietenesc sfătuindu-l să fie ceva mai înțeles.

Ce este în definitiv dacă n'are talent? Alți prieteni ai d-sale tot așa n'au, și vorsa devie îndrumători de provincii spirituale. Cel puțin lipsa talentului său e proporțională cu aspirațiile.

Poate dl Constant posedă altceva decât acest dar (rezervat unei minorități) și atunci de ce nu abandonează proasta inspirație ce i-a venit de-a conduce în timpurile astea de frământări o inexistentă revistă literară, sarcină familiară greu de purtat.

Am auzit că D-sa are *spirit* cu care ține să înlocuească în orice ocazii lipsa de spiritualitate. Ce-ar fi să scoată o revistă în genul „Furnica“?

Altfel, cu epigrame proaste, acest gen de versificație șmecherească ce se așează la periferia literaturii (chiar când sunt perfecte) nu poate dovedi decât îndoielnicul său gust artistic. Iar cu versuri ca cele semănate în ultimul număr din „Provincia literară“ (No. 6-8 II.) unde întrebuintează cuvinte ca: barcă veche, barcă veche, val, mal, înmormântare, sălcii plângătoare, visătoare, senine, line, măiastră, basmul, lunecai, întinsurile clare, nuferi somnoroși, cânt de pasări, răchită, pripornită, raclă, plâns de valuri, etc. etc.

dovedește că știe să ciupească cu seninătate administrativă pe Eminescu și puzderia de imitatori cari au curs ca un val după el și de care D-l Constant n'a prins încă de veste, crezându-se original când vrea să-l despoaie pe nefericitul poet de gloria consolidată acum șase zeci de ani.

Mai folosit ar fi imitându-și colaboratorul de vastă inspirație, pe mamutul literar Petrea-Petrescu, poate își va găsi astfel adevăratul drum al neastâmpărului său liric.

De noi să se mai ocupe dacă-i este prielnic, dar să nu tragă cu urechea făcându-se instrumentul răsbunării altora în care caz nu poate fi tratat decât ca o simplă sculă, și mai ales să știe D-sa că n'am scos revista ca sa ne facem prietenii literare în speranța laudelor reciproce, ori închiderea ochilor în fața oricărei chinezării literare.

— Reținem epitetul de agramați dat de același d. Paul Constant și expunem câteva perle ortografice și de stil scoase din umoristica d-sale, întâmplare publicată în același număr din „Provincia literară“

Întâmplări în loc de întâmplare cu n; țarei (țării); peste Prut, peste pământul... într'u (întru) afurisiți pe paraziti (pridilecție spre versificare în proză) războiu (răzhoiu) vre'un (vreun) mângâierii (mângâierii) trecerei (trecerii) dormeam peste nevoile mele de odihnă (în loc

de: dormeam mai mult decât nevoile etc.) ș. a.

Atat, luați numai dintr'o pagină. Nu am fi ostent pentru aceste nimicuri dacă titlul schiței sale (Danilache moralistul) nu ne-ar fi sugerat epitetul de lup -- moralist ce i se cuvine.

— Același d. Paul Constant a scris o carte (ce vrea să fie umoristică) făcându-te să râzi de banalele întâmplări ale eroilor și să-l compătimesti pe autor care-a citit pe Caragiale până la transpirație ca apoi să-l compromită, imitându-l...

— Va apare la toamnă într'o editură bucureșteană, o carte pentru copii semnată de Virgil și Mihail Chirnoagă. Desenul vor fi făcute de pictorul Dem.

— D-lui Zaharia Stancu, care a publicat în „Naționalul nou“ o notiță nedreaptă și răutăcioasă la adresa revistei noastre, i se va răspunde în curând, amplu și detaliat.

— Regretăm că în scurta noastră activitate publicistică, am comis două inconsecvențe, pe care de altfel căutăm să le lămurim în cele ce urmează, pentru a nu da loc la interpretări neserioase. Am scris în Nr. trecut al acestei reviste, că domnișoara Ivonne Rosignon are două-trei poezii semnificative restul începând să sufere de reumatism. Însă tot cel care scrie această notiță, a cerut colaborarea d. Rosignon pentru numărul de poem, care a apărut. Superficial, lucrurile se contrazic. Cine însă e obișnuit cu o sinceritate a gândirii și nu e condus în cele ce face de mobiluri exterioare literaturii, își poate da seama că d. Ivonne Rosignon ar fi putut trimite poezii, poate tocmai cele la care ne referem mai sus, adică reumatice, și s'ar fi publicat din obligație, dar n'ar fi împiedicat o judecată personală și obiectivă, pe care ori când am fi primit-o în scris.

Și în sfârșit cu d. Alex. Ceușeanu, scriitor ardelen (nu român ci ardelen) lucrurile sunt mai simple. Adevărat, d. Ceușeanu n'a publicat la „Pagini literare“ asta nu-l obligă însă de a fi ori unde, în ori care revistă, mediocru și impersonal. Cerem scuze revistei „Pagini literare“ singura în drept de a se sesiza, de a-i fi atribuit pe nedrept, un colaborator.

— D. C. Șt. Făgețel scrie în Nr. 3 al revistei „Ramuri“ despre „Revistele literare“. D-sa abordează acest subiect extrem de interesant, dar se menține pe un plan impersonal, lipsit de curaj, clasificând, uneori just, de multe ori cu patimă, dar nu dă nici un nume, nu semnaleză nici un delict pe numele lui. Ceace e tot una cu a nu fi scris nimic. Fiindcă ne dăm cu toții seama de multe lipsuri, dar degetul nu va trebui să meargă prinprejur, ci să apese cu orice risc și să stoarcă tot puroiul care mocnește pestilential în moravurile noastre revuistico-literare.

Revista „Societatea de mâine“, conține articole politice, sociale, economice interesante. Aportul literar însă al acestel reviste este insignifiant.

— În revista „13“ dela Focșani Nr. 6 circulă un fior de tinerețe dela prima până la ultima pagină, care are darul de a ne scutura din moleșeală, de a ne aminti că suntem tineri și a fi mândri de această neîntinată tinerețe.

— Const. Salcia are un minunat titlu pentru un volum de poezii: Năvodar de stele.

Revista e condusă de: Nicolae Cantonieru și Emanoil Radian.

Red. și Adm. Strada Lungă No. 160. — Un exemplar Lei 4. — Abonamentul pe un an Lei 50.—